

nepřichází v otázku, z čehož již lze seznati, že o vlastním společenství a tudíž o sudišti dle Šu 93 j. n. nemůže tu býti řeči.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu.

Důvody:

Dovolacímu rekursu nelze upřít oprávnění, neboť není správným názor soudu rekursního, že u žalovaných přichází v úvahu různý důvod závazku a to jak po stránce skutkové, tak i právní. Skutkovým základem závazku prvního žalovaného jest kupní smlouva. Táž kupní smlouva jest však též skutkovým podkladem závazku druhého žalovaného, neboť, kdyby nebylo došlo ku kupní smlouvě mezi prvním žalovaným a žalobkyní, nebyl by mohl ani vzniknouti závazek žalovaného, který na druhého žalovaného přešel následkem zákonného předpisu Šu 1409 obč. zák. jako přejímatele závodu prvního žalovaného. Závazek druhého žalovaného vůči žalobkyni ve smyslu § 1409 obč. zák. není, než závazkem vzniklým z převzetí dluhu a tudíž dle Šu 1407 obč. zák. týmž závazkem, jako je závazek prvního žalovaného. Když tomu tak, jsou oba žalovaní společníky rozepře ve smyslu Šu 11 čís. 1 c. ř. s. a jest opodstatněna též ohledně prvního žalovaného příslušnost okresního soudu v Mostě jako soudu společenství ve sporu ve smyslu Šu 93 j. n.

Čís. 6176.

Pozemková reforma.

Exekuci vyklizením ze zabraného majetku nelze k dlužníkovu návrhu odložit.

(Rozh. ze dne 13. července 1926, R I 565/26.)

Proti exekuci vyklizením ze zabraného majetku navrhl dlužník odklad exekuce až do pravoplatného rozhodnutí o rekursu do povolení exekuce. Soud první stolice návrhu vyhověl. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil. Nejvyšší soud zamítl návrh na odklad exekuce.

Důvody:

Nižší stolice přehlízejí, že i dle Šu 42, zejména tedy čís. 5 a 7 ex. ř., tož v exekučním řízení samém, výkon exekuce pouze odložen býti »může«, a předpokládá se tedy, že tu jsou podmínky odložení, zejména, že provedení úkonu exekučního bylo by pro povinného spojeno s nenahraditelnou neb těžko nahraditelnou ztrátou (§ 44 ex. ř.), o jaké však v poměru ke státu vůbec nelze mluvit, neboť, že bonita vymáhajícího věřitele, pokud za újmu z provedení exekuce jest práv, přichází v úvahu, uznáno, ač se to pravidelně nerozbírá, aspoň v případě u Neumanna k Šu 44 ex. ř. str. 203 pozn. 6 a) uvedeném. Ale vyklizení a odevzdání zabraných nemovitostí provádí se sice ve formě předepsané Šem 349 ex. ř., avšak jak Nejvyšší soud již vícekrát podrobně vyložil, ne v řízení exekučním, nýbrž v řízení nesporném (rozh. čís. 4829 sb.

n. s. a nejpodrobněji čís. sb. 5772), dle něhož se řídí také přípustnost rekursu (§ 16 nesp. říz.). Dle toho by v případě, že se exekučnímu nároku Státního pozemkového úřadu odporuje, zejména z důvodů §§ 35 neb 36 (§ 42 čís. 5) ex. ř., bylo nejvýše možno předsejiti dle Šu 19 čtvrtý odstavec nesp. říz., dle něhož má soudce nesporný uvážiti, zda je věc taková, že by se s exekucí až do rozhodnutí o odporu sečkati mělo, při čemž patrně by přišla v úvahu důvodnost odporu, kdežto v případě rekursu (§ 42 čís. 7 ex. ř.) měl by místo předpis Šu 12 nesp. říz. o stavení exekuce až do rozhodnutí. Ale ani na tom není ještě dosti. Nejdeť o obyčejné nesporné řízení, nýbrž o nesporné řízení ve věcech pozemkové reformy záborové a tu, a to je nejdůležitější, přichází ve zřetel účel záborového zákonodárství, jemuž to neodpovídá, by odklad místo měl vůbec, neřku-li k vůli rekursu nebo jinému na př. opozičnímu odporu sebe nicotnějšímu, jak to dle nabytých zkušeností pravidlem jest. Při otázce odkladu exekuce přicházejí i podle exekučního řádu (§ 44) v úvahu tyto okolnosti: a) zda povinnému hrozí z p r o v e d e n í exekuce ztráta, b) zda tato ztráta je nenahraditelnou, neb těžko nahraditelnou a, pak-li tyto podmínky dopadají, zda c) naopak zase o d k l a d exekuce neohrožuje u s p o k o j e n í v y m á h a j í c í h o v ě ř i t e l e a, pak-li ano, dá-li se újma, z odkladu mu hrozící, penězi nahraditi a tudíž zřízením jistoty nároky jeho zabezpečiti. Tyto otázky musí ve věcech pozemkové záborové reformy posuzovány býti s hlediska zvláštních poměrů pozemkové reformy a jejich zvláštních potřeb, jakož i účelu záborového zákonodárství, v jehož pojmu je tu zahrnuto ovšem i zákonodárství přidělové, ježto přiděl je účelem záboru. Co se především týče obavy nenávratnosti ztráty ad b), tu, pokud vymáhající strana, již je zde s t á t, jest povinnému za újmu z neoprávněného prý provedení exekuce práva, jest stát vždy jistotou na výsost dostatečnou. Mimo to má se tu věc zcela jinak, než v jiných exekucích, na př. při dražbě ať movitostí, ať nemovitostí, kde vydražitel (kupitel) jako třetí osoba pravidelně v bezelstném přesvědčení věc získávající neodvolatelně věci nabývá (§ 367 obč. zák., § 269, § 327 druhý odstavec, § 170 čís. 5. ex. ř.), takže i byl-li vlastníkem někdo jiný, než povinný, tento vlastnictví ztrácí, pročez, žaluje-li vylučovací žalobou, jeví se potřeba exekuční prodej odložit až do rozhodnutí sporu. Podobně, je-li podána žaloba opoziční dle § 35 ex. ř. v exekuci vedené prodejem. Jde-li však o vyklizení a odevzdání zabraných nemovitostí, jsou dle Šu 31. náhr. zák. i bezelstné nároky třetích osob již vyloučeny, a jde jen o povinného samotného, jemuž se odebrané nemovitosti vždy nazpět dostanou, kdyby proti nadání odebrání bylo zrušeno na př. následkem propuštění nebo vyloučení nemovitosti ze záboru. Ale otázka ad a), zda ztráta vůbec hrozí, musila by se v agendě pozemkové reformy, kdyby na ni vůbec došlo, posuzovati se stránky d ů v o d n o s t i právního prostředky (rekursu, odporu z důvodu opozičního nároku dle Šu 35 ex. ř. neb odporu z důvodu Šu 36 čís. 1. a 3 ex. ř. a pod.), na jehož základě se odklad žádá. Neboť, je-li právní prostředek zřejmě neodůvodněným, nelze před tím zavíratí oči, a povolovati odklad, když již napřed je naprosto jasno, že důvod je nicotný, a nemůže míti úspěchu. Tak formalistické právo býti nemůže a také není. Námitku, že nelze předbíhati

věci hlavní, pro takový vyložený případ právo právě neuznává, neboť poukazuje soud, by uvážil, zda právní prostředek nejeví se již předem zcela beznadějným, zda úspěch vůbec míti může. Tak na př. velí čl. XXXIII. úv. zák. k c. ř. s. při otázce sprostění zástupce chudých zkoumati, zda žaloba strany chudé má vůbec vyhlídku na úspěch, podobně žaloba o obnovu pro nově nalezené skutečnosti nebo průvody (§ 538 a 530 čís. 7 c. ř. s.). Ale v agendě pozemkové reformy nedojde na zkoumání této otázky jako otázky případu (*quaestio facti*), ježto již právní povaha věci jest taková, že bezdůvodnost právního prostředku bude se jeviti železným pravidlem, jak také zkušenosti z praxe nabyté dokazují, a to opravňuje zákonodárce, by tu zaujal k odkladu exekuce stanovisko odmítavé. Státní pozemkový úřad totiž není soukromou stranou, nýbrž jest státním a tudíž veřejným úřadem, kterýž i tehdy, když vystupuje před soudem a tudíž formálně (v poměru k soudu) jako strana, úřadem zůstává a tudíž jest a musí býti vyzbrojen jako každý veřejný a zejména státní úřad, právem veřejné víry a důvěry, požadavek to, jenž jest nezbytným korrelátem jeho úřední povinnosti, jednati v oboru své úřední agendy vždy jen podle práva (předpisu zákona) a plynoucí z toho jeho úřední zodpovědnosti. Tato veřejná důvěra v jeho právnost, které Státní pozemkový úřad jako úřad požívati musí, znamená, že, vede-li exekuci, musí se za to míti, že ji vede právem, že tedy by ji nežádal, kdyby tu nějaká překážka, zejména tedy nárok jí odporující byl, pokud se týče, že by ji hned přerušil, kdyby se nějaká taková překážka za průběhu jejího objevila. Nedáť se ani mysliti, že by Státní pozemkový úřad nedbaje své úřední zodpovědnosti neoprávněným vedením exekuce uváděl stát ve škodu, nedá se ani mysliti, že by Státní pozemkový úřad jednal jako soukromá strana, která, dávajíc se jen tuze snadno zaslepití svým osobním zájmem, jedná stranicky, neuvažujíc objektivně snadno nároky druhé strany zneuznává, i kde opravdu jsou, nýbrž o Státním pozemkovém úřadě má zákonodárce za to, že bude, jsa úřadem, i vůči straně jednati vždy loyálně a podle práva, proto ho mohl nadati a také nadal velecennými prerogativami, jak už vícekrát nejvyšší soud doložil, takže tu není naprosto rovnosti stran stanovené v civilním soudním řádě a exekčním řádě. Vyklopení a odevzdání nemovitostí může Státní pozemkový úřad žádati, je-li výpověď v právní moci a lhůta výpovědní minula. Nedá se ani mysliti, že by Státní pozemkový úřad proti lepšímu vědomí žádal exekuci i před právní moci výpovědi nebo před uplynutím výpovědní lhůty, nebo na ní přes to setrval. Potom však může se už jen jednati o opoziční nárok vzniklý propuštěním nebo vyloučením nemovitosti ze záboru nebo ponechání jí ve vlastnictví posavadního majitele (§ 11, § 3 písm. a) zák. o z. a v. z., § 20 příd. zák.), ale nedá se mysliti, by Státní pozemkový úřad proti lepšímu vědomí žádal exekuci na nemovitosti propuštěné, vyloučené nebo ponechané, pokud se týče, aby na ní setrval. Také se to, pokud zkušenosti praxe soudní sahají, ještě nestalo. Naopak zase, pokud zkušenosti tyto sahají, neobjevil se ještě případ, by odpor dlužníkův proti vyklopení a odevzdání zabrané nemovitosti ukázal se důvodným. Podmínka c) konečně též sama

o sobě nestačí, by se rozhodně odmítly všechny návrhy povinného na odklad exekuce, neboť nejde zde, jak se nižší stolice mylně domnívají, jen o to, že konec konců odkladem exekuce nelze zmařiti nárok Státního pozemkového úřadu na odevzdání nemovitosti a že on se odevzdání domůže, až o odporu povinné strany rozhodnuto bude na př., až její opoziční nárok bude zamítnut, nikoliv: nýbrž jde také o to, by se Státní pozemkový úřad domohl držení nemovitosti včasné, hned, jak to právní moc výpovědi a uplynulá lhůta výpovědní dovolují, a potřeba žádá, aby se tedy uvedení v držbu a tím příděl neprotahovaly, a zvláště ne na nedohlednou dobu, jak by tomu bylo zejména podle praxe oněch nižších stolic, jež proti judikatuře nejvyššího soudu stále ještě mají za to, že opoziční nárok prováděti sluší sporem (žalobou) a že až do jeho rozhodnutí sluší exekuci odložit, takže by se povinný dodělal odkladu po případě až několikaletého, když by dovedl žalobu třeba od prvopočátku vědomě úplně beznadějně založiti tak, by svedl prvního soudce k provádění dalekosáhlých, ač konec konců buď nerozhodných neb bezvýsledných důkazů. A tato včasnost a bezprůtažnost nabytí držby, toto včasné a bezprůtažné provedení přídělu jest takovou hodnotou, která se vůbec ceniti nedá, takže ani újmu z průtahu jistotou ve smyslu Šu 44 druhý odstavec ex. ř. neb Šu 19 čtvrtý odstavec (§ 2 čís. 7) nesp. říz. nahraditi nelze, neboť to jsou věci dalekého dosahu národohospodářského a sociálního, ba druhdy i politického, na němž může býti státoprávní zájem. Škoda průtahem vznikající, jakož vůbec i sám nárok Státního pozemkového úřadu na odevzdání zabraných nemovitostí jsou tedy rázu veřejnoprávního a vymykají se tudíž úplně úzkému obzoru předpisu Šu 44 ex. ř. a § 19 čtvrtý odstavec nesp. pat., které myslí jen na exekuční provádění nároků soukromoprávních, a to majetkových, neboť jen ty lze jistotou zabezpečiti před škodou. K tomu doložiti dlužno důvodovou zprávu, tisk 3368 str. 18, která to světle objasňuje, řkouc, že předpis Šu 20 náhr. zák. o exekuci připojen byl novelou proto, že, kdyby ho nebylo a bylo tedy třeba napřed žaloby na odevzdání nemovitosti, postup takový nejen že by zdržoval řízení, nýbrž mohl by i znemožniti kolonisaci a provedení přídělů vázané časem a pod. Vskutku tedy uznává zákonodárce sám onen shora zmíněný neocenitelný veřejnoprávní zájem na zamezení všech průtahů, ale tato jeho snaha byla by zmařena, kdyby se dopustilo, co nižší stolice někdy dopouštějí, by proces, který zákonodárce Státnímu pozemkovému úřadu uspořiti a tedy zameziti chtěl, dovolen byl naopak zase exekutovi s jiné stránky jako odpor proti exekuci a aby po čas toho sporu exekuce byla odložena. To by se byl zákonodárce darmo snažil. Patrně tedy, jak dle ducha zákona, úmyslu zákonodárcova a praktických potřeb pozemkové reformy vyložen býti musí předpis Šu 20 (3) náhr. zákona, jenž praví: »Když výpověď nabyla právní moci a uplynula doba výpovědní, provede okresní soud místně příslušný k návrhu Pozemkovému úřadu vyklizení a odevzdání výpověděných nemovitostí a předání jich do držby pozemkového úřadu podle předpisů exekučního řádu«. Zřejmo, že vyložen býti musí tak, že exekutovi žádný odklad této exekuce povolit nelze, neboť, jsou-li formální podmínky,

právoplatnost výpovědi a uplynutí výpovědní lhůty dány, musí soud vyklizení a odevzdání prostě »provést«, a záleží to jen od Státního pozemkového úřadu samého, zdali v konkrétním případě navrhne odklad exekuce, neboť je to přenecháno jen jeho vlastnímu uvážení vedenému jeho zodpovědností vůči státu, má-li na př. s exekucí sečkat až do rozhodnutí o opozičním neb jiném nároku povinné strany. To do-
tvrdzuje i poslední věta předpisu, dle níž j e n S t á t n í p o z e m k o v ý ú ř a d m á p r á v o, prodloužení povinnému lhůtu k vyklizení. Nikoli však nemá toho práva soud, jenž by si je však vždycky osoboval, kdykoli by odklad exekuce povolil, neboť takový odklad právě nic jiného není, než prodloužení lhůty k vyklizení. Náleží tedy nárok Státního pozemkového úřadu, by bez jeho návrhu nebo svolení exekuce odkládána nebyla, k oněm prerogativám jeho, jež mu dle hořejších vývodů k vůli jeho úřednímu postavení přísluší. Doslov i duch Šu 20 náhr. zák. vylučuje tedy nejen užívání Šu 42—44 ex. ř., nýbrž i Šu 19 čtvrtý odstavec a Šu 12 druhý odstavec nesp. pat.

Čís. 6177.

Určení nároku na povinný díl samo o sobě ještě není základem pro nabytí zástavního práva.

»Zaznamenáním nároku« ve smyslu Šu 812 obč. zák. jest záznam ve spisech pozůstalostních, nikoliv v pozemkové knize.

(Rozh. ze dne 13. července 1926, R I 574/26.)

Návrh nepominutelných dědiců, by byl knihovně zajištěn jich povinný díl, soud první stolice zamítl, rekursní soud napadené usnesení potvrdil. Důvody: Napadeným usnesením byla zamítnuta žádost stěžovatelek o knihovní zajištění povinného dílu z důvodu, že dědička se žádosti té opřela s odůvodněním, že k zajištění tomu není zákonného důvodu. Stěžovatelky naproti tomu tvrdí, že tu jest zákonný důvod pro žádané zajištění v § 812 obč. zák. a ve stížnosti nově uvádějí, že se obávají, že by mohly býti ve svém nároku na povinný podíl sloučením pozůstalosti se jméním dědičky ohroženy, ježto dědička prý nemá vlastního jmění. Knihovní zajištění se dle § 36 knih. zák. může státi pouze tehdy, je-li jak nárok sám, tak i právní důvod nabytí práva zástavního dostatečně osvědčen. Zjištění nároku na povinný podíl ještě samo nepodává základu pro nabytí zástavního práva. Pozůstalí, kteří mají nárok na povinný podíl, mají totéž právní postavení vůči dědici jako odkazovníci, a mohou proto žádati zajištění svého nároku toliko v těch případech, kde to zákon odkazovníkům přiznává, tudíž dle obdoby Šu 688 obč. zák. a § 161 druhý odstavec nesp. říz., těchto případů však zde není. Ani na ustanovení § 812 obč. zák. nemohou se stěžovatelky s úspěchem odvolávat, ježto tento předpis zaznamenáním nároku nerozumí záznam v knihách pozemkových, nýbrž pouze záznam ve spisech pozůstalostních, který se v tomto případě již stal.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.